

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

**Strasburg, 8 lipca 2026 r.
(OR. en)**

**2024/0319(COD)
LEX 2531**

**PE-CONS 21/1/26
REV 1**

**AGRI 219
AGRIORG 49
AGRIFIN 66
AGRILEG 67
CODEC 530**

**ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
W SPRAWIE ZMIANY ROZPORZĄDZEŃ (UE) NR 1308/2013,
(UE) 2021/2115 I (UE) 2021/2116 W ODNIESIENIU DO WZMOCNIENIA
POZYCJI ROLNIKÓW W ŁAŃCUCHU DOSTAW ŻYWNOŚCI**

ROZPORZĄDZENIE
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2026/...

z dnia 8 lipca 2026 r.

**w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) nr 1308/2013, (UE) 2021/2115
i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do wzmocnienia pozycji rolników
w łańcuchu dostaw żywności**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42 akapit pierwszy i art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą³,

¹ Dz.U. C, C/2025/2969, 16.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2969/oj>.

² Dz.U. C, C/2025/3479, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3479/oj>.

³ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 16 czerwca 2026 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 29 czerwca 2026 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Sektor rolny, a w szczególności rolnicy, którzy zapewniają bezpieczeństwo żywnościowe, stoi przed szeregiem wyzwań. Pandemia COVID-19, rosnąca niestabilność handlu światowego, nasilające się ekstremalne zdarzenia pogodowe i trwająca wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie doprowadziły do bezprecedensowego wzrostu kosztów środków produkcji rolnej związanych z energią oraz przedłużającego się okresu wysokiej inflacji, co wpłynęło na koszty ponoszone przez rolników i na ceny żywności. Jednocześnie rolnicy nadal dokładają starań, aby zapewnić, aby ich produkcja była bardziej zrównoważona pod względem środowiskowym. Wielu konsumentów, zmagając się już teraz ze wzrostem kosztów utrzymania, w coraz większym stopniu kupuje i konsumuje tańsze produkty spożywcze. Czynniki te doprowadziły do dalszej destabilizacji sposobu dystrybucji wartości dodanej w całym łańcuchu dostaw żywności i zwiększyły stopień niepewności, w jakiej działają rolnicy, w szczególności prowadzący małe i średnie gospodarstwa rolne, co nasila protesty i zwiększa nieufność. Należy zatem przyjąć środki w celu sprostania tym wyzwaniom, aby przywrócić sprawiedliwość oraz zaufanie podmiotów w łańcuchu dostaw żywności, wzmocnić pozycję rolników i zwiększyć ich siłę przetargową, w tym za pośrednictwem organizacji producentów i spółdzielni jako podmiotów tworzących wartość dodaną, a także chronić dochody rolników i zwiększyć zaufanie młodych ludzi do zawodu rolnika.

- (2) Przy opracowywaniu norm handlowych dotyczących wskazywania miejsca produkcji lub pochodzenia należy zwrócić szczególną uwagę na szczególny kontekst każdego produktu i sektora. Wskazania te należy określić, uwzględniając potrzebę lepszego spełnienia oczekiwań dotyczących przejrzystości, w tym poprzez oznaczanie kraju pochodzenia zgodnie z przepisami dotyczącymi rynku wewnętrznego, ich znaczenie dla konsumentów oraz strukturę łańcucha dostaw, przy jednoczesnym uwzględnieniu praktycznych skutków dla podmiotów oraz potrzeby uniknięcia zbędnej złożoności.
- (3) Różne podmioty w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, prowadzące działalność na różnych etapach produkcji, przetwarzania, wprowadzania do obrotu, dystrybucji i sprzedaży detalicznej, opracowały systemy i etykiety mające na celu promowanie warunków handlowych, które zapewniają sprawiedliwy przydział wartości dodanej dla rolników oraz tworzenie i utrzymywanie krótkich łańcuchów dostaw. Ustanowienie minimalnych wymogów dotyczących stosowania określeń fakultatywnych opisujących te warunki handlowe jest niezbędne do zwiększenia przejrzystości i wiarygodności stosowania tych określeń w łańcuchu dostaw żywności i tym samym będzie uzupełnieniem obowiązujących przepisów dotyczących etykietowania żywności, w szczególności zawartych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011⁴.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>).

- (4) W trosce o zwiększenie zaufania i uczciwości w całym łańcuchu dostaw żywności określenia „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub określenia mające znaczenie równoznaczne z tymi określeniami powinny być stosowane wyłącznie w celu określenia warunków handlowych, które zapewniają stabilność i przejrzystość stosunków handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi oraz ustalanie cen uznawanych za sprawiedliwe i opłacalne przez uczestniczących rolników oraz które wspierają cele Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju i przyczyniają się do ich realizacji, również w sposób zgodny z załącznikiem I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760⁵.
- (5) Określenie „krótki łańcuch dostaw” powinno być stosowane wyłącznie w celu określenia warunków handlowych, w przypadku których istnieje bezpośrednie powiązanie między rolnikami a konsumentami, umożliwiające bezpośrednie wymiany informacji na temat procesu produkcji i produktu, w tym za pomocą środków porozumiewania się na odległość lub przez pośrednika w łańcuchu dostaw, oraz wyłącznie w przypadkach, gdy konsumenci mogą łatwo zidentyfikować gospodarstwa uczestniczących rolników, w których wyprodukowano surowiec. Opcjonalnie określenie to może być również stosowane w przypadku, gdy istnieje bliskie powiązanie między rolnikami a konsumentami znajdującymi się w bliskiej odległości geograficznej, także w kontekście transgranicznym. Bliską odległość geograficzną należy rozumieć, między innymi, jako małą odległość lub krótki czas transportu, z uwzględnieniem specyfiki geograficznej i demograficznej państw członkowskich. Takie użycie określenia „krótki łańcuch dostaw” będzie zachęcać konsumentów do płacenia cen, które będą godziwym wynagrodzeniem dla rolników za wytwarzane przez nich produkty, wzmocni rozwój i rewitalizację obszarów wiejskich i przyczyni się do ich rozwoju i rewitalizacji, a także zwiększy przejrzystość, jeśli chodzi o pochodzenie produktów i metody ich produkcji. Powinno to mieć zastosowanie do produktów wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu na rynku wewnętrznym.

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2019/1937 i rozporządzenie (UE) 2023/2859, (Dz.U. L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

- (6) W celu lepszego uwzględnienia warunków rynkowych, zmieniających się oczekiwań konsumentów, postępów zarówno w zakresie norm handlowych, jak i odpowiednich norm międzynarodowych, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w odniesieniu do zmiany rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁶ poprzez wprowadzenie dodatkowych określeń fakultatywnych równoznacznych z określeniami „uczciwy” lub „sprawiedliwy” oraz w odniesieniu do doprecyzowania warunków stosowania określeń fakultatywnych opisujących warunki handlowe związane ze sprawiedliwym przydziałem wartości dodanej dla rolników oraz tworzeniem i utrzymywaniem krótkich łańcuchów dostaw, z uwzględnieniem wszelkich odpowiednich norm międzynarodowych i powiązanych systemów jakości. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁷. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

⁷ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (7) Chociaż państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić przepisy krajowe określające dodatkowe wymogi dotyczące stosowania określeń fakultatywnych w warunkach handlowych, przepisy te nie powinny utrudniać, ograniczać ani uniemożliwiać stosowania tych określeń w odniesieniu do produktów wyprodukowanych lub wprowadzonych do obrotu zgodnie z prawem w innym państwie członkowskim.
- (8) Stosowanie umów pisemnych odgrywa kluczową rolę, jeśli chodzi o odpowiedzialność podmiotów gospodarczych, zwiększa świadomość na temat znaczenia sygnałów rynkowych, pomaga dostosować podaż do popytu, poprawia transmisję cen w łańcuchu dostaw, zwiększa przejrzystość oraz zapobiega nieuczciwym praktykom handlowym i je zwalcza. Należy zatem rozszerzyć przepisy dotyczące stosunków umownych w sektorze mleka i przetworów mlecznych na produkty inne niż mleko surowe, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z przepisami dotyczącymi stosunków umownych, mającymi zastosowanie do innych sektorów rolnych. Niniejsze rozporządzenie powinno jednak umożliwiać państwom członkowskim zwolnienie podmiotów gospodarczych z obowiązku uwzględniania wskaźników, indeksów lub metod obliczania ceny końcowej lub klauzuli przeglądowej w ich umowach pisemnych, po konsultacji z odpowiednimi przedstawicielami rolników lub odpowiednimi organizacjami międzybranżowymi, pod warunkiem że skutki w zakresie przewidywalności, przejrzystości i transmisji cen można osiągnąć za pomocą innych środków lub że obowiązek uwzględniania tych elementów nie byłby właściwy lub proporcjonalny z innych uzasadnionych powodów.

- (9) W celu odzwierciedlenia rozwoju sytuacji na rynku i przy jednoczesnym utrzymaniu skutecznej konkurencji na rynku mleczarskim, należy zwiększyć limity ilościowe mające zastosowanie do ilości mleka surowego objętej zbiorowymi negocjacjami umownymi prowadzonymi przez uznane organizacje producentów, wyrażone jako odsetek całkowitej unijnej produkcji i odsetek całkowitej ilości wyprodukowanej i dostarczonej w danym państwie członkowskim.
- (10) W celu zwiększenia elastyczności dla państw członkowskich i uproszczenia procedury uznawania organizacji producentów, a tym samym zmniejszenia kosztów transakcji i poprawy efektywności, mające zastosowanie przepisy powinny umożliwiać ich uznawanie na podstawie jednego wniosku obejmującego wiele sektorów lub produktów, a nie jednego wniosku dla każdego określonego sektora, jak jest to obecnie wymagane, pod warunkiem że dana organizacja producentów spełnia warunki mające zastosowanie do każdego określonego sektora, w odniesieniu do którego ubiega się o uznanie. Ponadto producenci produktów ekologicznych mogą korzystać z istniejącej możliwości zakładania organizacji producentów oraz ich uznawania w celu zacieśnienia współpracy. Kryteria uznawania organizacji producentów i ich statuty powinny również zawierać wymóg, że organizacje producentów są ustanawiane z inicjatywy rolników wytwarzających płody ziemi – niezależnie od tego, czy w metodach produkcji wykorzystywana jest gleba, czy inne podłoże uprawowe, na przykład w szklarniach – lub produkty rolne pochodzące z hodowli i że organizacje producentów są kontrolowane zgodnie z zasadami umożliwiającymi należącym do nich rolnikom demokratyczną kontrolę ich organizacji i podejmowanych przez nią decyzji. Państwa członkowskie powinny mieć również możliwość zdecydowania, że taka demokratyczna kontrola może być sprawowana nie tylko bezpośrednio przez rolników, ale również przez ich zrzeszenia, w tym zrzeszenia mające formę spółdzielni, pod warunkiem, że zrzeszenia te są kontrolowane przez rolników. Nie powinno to wykluczać przystąpienia innych producentów, którzy nie są rolnikami wytwarzającymi płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli, takich jak przetwórcy pierwszego etapu lub podmioty niebędące producentami do organizacji producentów.

- (11) Aby wspierać dalszy zrównoważony rozwój, który jest podstawową zasadą Traktatów i priorytetowym celem polityki Unii, a także aby zapewnić przejrzystość, stabilność i uczciwość w stosunkach handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi w całym łańcuchu dostaw, państwa członkowskie powinny mieć możliwość uznawania organizacji producentów, które realizują konkretne cele, stosując w odniesieniu do swoich warunków handlowych określenia fakultatywne, takie jak „uczciwy” lub „sprawiedliwy”, lub określenia mające znaczenie równoznaczne z tymi określeniami, oraz określenie „krótki łańcuch dostaw”.
- (12) Aby zapewnić rolnikom odpowiedni poziom życia, wzmocnić ich pozycję negocjacyjną wobec przetwórców i innych uczestników łańcucha dostaw oraz zapewnić sprawiedliwą dystrybucję wartości dodanej w łańcuchu dostaw, należy rozszerzyć możliwość negocjowania warunków umów w imieniu ich członków, w odniesieniu do części lub całości ich produkcji, na nieuznane organizacje producentów, w tym spółdzielnie lub inne równoważne formy prawne uznane przez prawo krajowe, pod warunkiem że spełniają one kryteria uznania określone na poziomie Unii i prowadzą działalność określoną w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013, w tym zajmują się koncentracją podaży i wprowadzaniem do obrotu produktów swoich członków. Aby zapewnić równe traktowanie członków uznanych oraz nieuznanych organizacji producentów, możliwość ta powinna podlegać odpowiednim ograniczeniom. W szczególności możliwość taka powinna zostać rozszerzona wyłącznie na nieuznane organizacje producentów, które złożyły w danym państwie członkowskim wniosek o uznanie, na okres czterech miesięcy od złożenia tego wniosku, lub – jeżeli w tym czasie państwo członkowskie nie podjęło decyzji – na okres pięciu lat od daty złożenia przez nie wniosku, chyba że przed upływem tego okresu państwo członkowskie odmówi uznania.

- (13) Aby wzmocnić pozycję negocjacyjną uznanych organizacji producentów i zapewnić rentowny rozwój produkcji rolnej, uznane zrzeszenia organizacji producentów powinny mieć możliwość negocjowania w imieniu swoich członków warunków umów, w tym cen, w odniesieniu do produktów wyprodukowanych przez część lub wszystkich ich członków, nawet jeśli one same faktycznie nie prowadzą działalności gospodarczej, pod warunkiem że ich członkowie faktycznie prowadzą działalność gospodarczą. Należy dopuścić taką możliwość, pod warunkiem że organizacje będące członkami tych zrzeszeń nie są również członkami innego zrzeszenia organizacji producentów, a wielkość produkcji danego produktu objętej działalnością zrzeszenia nie przekracza 36 % całkowitej produkcji krajowej tego produktu w danym państwie członkowskim. Ponadto w celu utrzymania efektywnej konkurencji na rynku uznane zrzeszenia organizacji producentów nie powinny również mieć możliwości negocjowania warunków umów, w przypadku gdy zrzeszenia te obejmują nieuznane organizacje producentów.

- (14) Statuty organizacji producentów wymagają od ich członków ograniczenia członkostwa do jednej organizacji producentów z tytułu wytwarzania określonego produktu, aby zapewnić stabilność organizacji producentów, aby zapobiegać oportunistycznym zachowaniom członków poprzez ograniczenie im możliwości swobodnego wprowadzania do obrotu wyprodukowanych przez nich ilości w ramach różnych organizacji producentów oraz aby utrzymać spójność reprezentacji ich członków. Jednocześnie producent powinien mieć możliwość członkostwa w różnych organizacjach producentów w przypadku, gdy dany produkt jest innym produktem wytwarzanym w danym gospodarstwie. Należy zatem doprecyzować, że członkostwo w kilku organizacjach producentów jest możliwe w należycie uzasadnionych przypadkach, pod warunkiem, że produkty są wystarczająco odmienne, z uwzględnieniem między innymi ich szczególnych właściwości lub zróżnicowanego docelowego zastosowania końcowego.
- (15) Aby zapobiec sytuacji, w której podmioty skupujące osłabiają pozycję negocjacyjną organizacji producentów, należy wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia dotyczące kontaktów między podmiotami skupującymi a członkami takich organizacji producentów. Chociaż podmioty skupujące mogą kontaktować się z członkami organizacji producentów, nawiązywanie kontaktu z tymi członkami nie powinno podważać celów organizacji producentów ani koncentracji podaży i wprowadzania produktów do obrotu, w szczególności w przypadku gdy takie bezpośrednie kontakty z członkami organizacji producentów są wykorzystywane do obchodzenia wspólnej strategii organizacji producentów.

- (16) Aby umocnić pozycję producentów mleka, w szczególności poprzez wzmocnienie ich organizacji producentów, należy dostosować przepisy dotyczące statutu organizacji producentów oraz rozszerzyć stosowanie tych przepisów na organizacje producentów w sektorze mleczarskim, poprawiając tym samym demokratyczne funkcjonowanie i przejrzystość.
- (17) Organizacje międzybranżowe odgrywają ważną rolę w ułatwianiu dialogu między podmiotami w łańcuchu dostaw oraz w promowaniu najlepszych praktyk, przejrzystości rynku, stabilności i uczciwości w stosunkach handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi w całym łańcuchu dostaw. Do wykazu celów, które uznana organizacja międzybranżowa może realizować, należy zatem włączyć promowanie inicjatyw na rzecz włączenia określeń fakultatywnych dotyczących warunków handlowych, takich jak „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub określeń mających znaczenie równoznaczne z tymi określeniami oraz określenia „krótki łańcuch dostaw”.

- (18) Niektóre państwa członkowskie wymagają, by wszystkie dostawy produktów rolnych na ich terytorium były objęte umowami pisemnymi między odpowiednimi stronami. W przypadkach gdy państwo członkowskie nie korzysta z tej możliwości, rolnicy, organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą zwrócić się o zastosowanie umów pisemnych. Ze względu jednak na ich słabszą pozycję negocjacyjną i obawę przed odwetem handlowym ze strony podmiotów skupujących, rolnicy i ich zrzeszenia mogą mieć trudności z wystąpieniem z takim żądaniem. Aby zwiększyć zaufanie, przejrzystość i efektywność w łańcuchu dostaw, rolnicy, którzy pracują na samym początku rolno-spożywczego łańcucha dostaw, oraz ich zrzeszenia, organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów powinny korzystać z umów pisemnych. Należy zatem wymagać zawierania umów w formie pisemnej w przypadku, gdy dostawy produktów rolnych są realizowane przez rolników, którzy wyprodukowali te płody ziemi – niezależnie od tego, czy w metodach produkcji wykorzystywana jest gleba, czy inne podłoże uprawowe, na przykład w szklarniach – lub produkty rolne pochodzące z hodowli w ich gospodarstwach i wtedy, gdy przetwarzają oni te podstawowe płody lub produkty rolne. Dostawy takich produktów realizowane przez zrzeszenia rolników, organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów, które przetwarzają lub wprowadzają takie produkty w imieniu rolników, powinny być również objęte umową pisemną.

- (19) Aby lepiej uwzględnić sygnały płynące z rynku i poprawić transmisję cen, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wymagania umów pisemnych na dostawę produktów rolnych, w tym na dostawę realizowaną również przez inny podmiot łańcucha dostaw żywności lub na jego rzecz, oraz wymagania, aby podmioty skupujące korzystały z pisemnych ofert zawarcia umów na dostawę produktów rolnych.
- (20) W celu uproszczenia i zmniejszenia kosztów transakcji w niniejszym rozporządzeniu należy uwzględnić pewne odstępstwa od wymogu stosowania umów pisemnych lub pisemnych ofert zawarcia umów oraz umożliwić państwom członkowskim zwolnienie niektórych dostaw z wymogu stosowania umów pisemnych lub pisemnych ofert zawarcia umów. Rolnicy i ich zrzeszenia powinny jednak zachować prawo do żądania umowy pisemnej lub pisemnej oferty zawarcia umowy w przypadku braku takiego obowiązku. W celu zachowania roli organizacji i spółdzielni producentów w promowaniu podejścia zbiorowego i maksymalizacji wartości dodanej dla ich członków, a tym samym wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw, umowa pisemna nie powinna być wymagana w przypadku dostaw dokonywanych przez członków do ich organizacji lub spółdzielni producentów, pod warunkiem że statut organizacji lub spółdzielni producentów, których to dotyczy, przewiduje przejrzyste i przewidywalne zasady dotyczące transmisji cen, z uwzględnieniem wpływu na wynagrodzenie rolników.

- (21) Aby zapewnić państwom członkowskim możliwość uwzględnienia praktyk krajowych lub regionalnych, niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać państwom członkowskim zwolnienie z wymogu stosowania umów pisemnych lub pisemnych ofert zawarcia umów w przypadku produktów, które podlegają sezonowym wahanom podaży lub popytu, lub które są produktami łatwo psującymi się, a także produktów, które podlegają szczególnym tradycyjnym lub zwyczajowym praktykom sprzedaży. Ponadto państwa członkowskie powinny mieć możliwość zwolnienia niektórych produktów innych niż mleko i produkty mleczne z obowiązku stosowania w odniesieniu do nich umów pisemnych, po konsultacji z odpowiednimi przedstawicielami rolników lub z odpowiednimi organizacjami międzybranżowymi, pod warunkiem że skutki w zakresie przewidywalności, przejrzystości i transmisji cen w odniesieniu do danych produktów zostaną osiągnięte za pomocą innych środków lub że obowiązek stosowania umów pisemnych lub pisemnych ofert zawarcia umów w odniesieniu do tych produktów nie byłby właściwy lub proporcjonalny z innych uzasadnionych powodów. Możliwość zwolnienia niektórych produktów z wymogu stosowania w odniesieniu do nich umów pisemnych powinna również obejmować możliwość zwolnienia niektórych produktów z wymogu stosowania niektórych obowiązkowych elementów takich umów pisemnych. W celu ochrony rolników, przypadki, w których udzielane są takie zwolnienia, powinny być jasno określone.

- (22) Wymóg stosowania umów pisemnych na dostawę produktów rolnych oraz podstawowe warunki ich stosowania powinny zostać określone na poziomie Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby prawo stron do negocjowania wszystkich elementów umów nie było ograniczone bardziej niż jest to absolutnie konieczne. Nie należy jednak uniemożliwiać państwom członkowskim przyjmowania środków dotyczących zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, które to praktyki negatywnie wpływają na poziom życia społeczności rolniczej, o ile takie środki są odpowiednie i proporcjonalne do osiągnięcia założonego celu oraz są zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633⁸, w tym z jej art. 9.
- (23) Aby zachęcić strony do zawarcia ugody w przypadku sporów dotyczących zawarcia lub przeglądu umowy pisemnej, państwa członkowskie powinny zapewnić wszystkim stronom możliwość korzystania z mechanizmów mediacji lub porównywalnych mechanizmów. Mechanizmy takie mogą obejmować istniejące mechanizmy lub nowe mechanizmy ustanowione w tym celu. Mogą one obejmować między innymi organizacje reprezentujące rolników, organizacje międzybranżowe, akredytowane prywatne usługi mediacyjne lub inne niezależne organy rozstrzygania sporów. Mechanizmy te powinny być bezstronne, a ich stosowanie powinno być dobrowolne dla umawiających się stron. Państwa członkowskie powinny informować Komisję o mechanizmach dostępnych na ich terytorium.

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 59, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj>).

- (24) Aby ułatwić funkcjonowanie mechanizmów transmisji cen, w przypadku gdy na ostateczną cenę do zapłaty za dostawę produktów rolnych składa się kombinacja różnych określonych w umowie czynników, czynniki te powinny obejmować obiektywne wskaźniki, indeksy lub metody obliczania, które są łatwo zrozumiałe dla stron. Aby uniknąć sytuacji, w której rolnicy są zmuszani do systematycznej sprzedaży poniżej swoich kosztów produkcji, wskaźniki, indeksy i metody obliczania ceny ostatecznej powinny odzwierciedlać zmiany warunków rynkowych i zmiany odpowiednich składników kosztów produkcji dostarczanych produktów rolnych, które to elementy wpływają na wynagrodzenie rolników.
- (25) Z uwagi na trudną pozycję negocjacyjną rolników i ich organizacji, niedawne przypadki znacznej zmienności kosztów środków produkcji rolnej i cen rynkowych oraz na potrzebę skuteczniejszej transmisji cen w ramach łańcucha dostaw, umowy w sektorze mleczarskim na okres dłuższy niż 6 miesięcy i umowy na okres dłuższy niż 12 miesięcy w innych sektorach rolnictwa powinny zawierać klauzulę przeglądową, z której skorzystać mogą rolnicy lub ich organizacje, na przykład w przypadku nieprzewidzianych okoliczności, takich jak ekstremalne zdarzenia pogodowe, ogniska chorób zwierząt, napięcia geopolityczne lub z jakichkolwiek innych powodów. Taka klauzula powinna umożliwiać rolnikom zwrócić się – w dowolnym momencie po upływie, w zależności od przypadku, 6 lub 12 miesięcy – o zmianę elementów umowy oraz umożliwiać im rozwiązanie umowy w przypadku braku porozumienia. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla prawa stron do negocjowania innych możliwości zmiany umowy.

- (26) Aby zwiększyć przejrzystość umów i przyczynić się do uczciwszych praktyk handlowych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wymagania rejestracji umów pisemnych na dostawę produktów rolnych.
- (27) Niektóre wertykalne i horyzontalne inicjatywy współpracy dotyczące produktów rolnych i spożywczych, których celem jest stosowanie bardziej rygorystycznych wymogów niż wymogi obowiązkowe, mogą mieć pozytywny wpływ na cel wspólnej polityki rolnej, jakim jest zapewnienie odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, oraz na cel, jakim jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju Unii. W związku z tym w szczególnych przypadkach takie inicjatywy nie powinny podlegać stosowaniu art. 101 ust. 1 TFUE.
- (28) W okresach poważnych zakłóceń równowagi na rynku określone kategorie działań zbiorowych podejmowanych przez podmioty prywatne mogą przyczynić się do ustabilizowania przedmiotowych sektorów. Takie działania zbiorowe podejmowane przez podmioty prywatne mogą polegać na przykład na wycofaniu z rynku lub bezpłatnej dystrybucji ich produktów, w tym poprzez darowizny na rzecz organizacji charytatywnych. Aby zapewnić podmiotom prywatnym niezbędne zasoby do realizacji tych działań, Komisja powinna mieć możliwość udostępniania zasobów unijnych z rezerwy rolnej na wsparcie tych działań. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość niezwłocznego przydzielania dodatkowych zasobów krajowych.

- (29) W komunikacie z dnia 19 lutego 2025 r. pt. „Wizja dla rolnictwa i żywności” Komisja przypomniła, że zwierzęta gospodarskie stanowią zasadniczy element unijnego sektora rolnego, konkurencyjności i spójności. Zrównoważone systemy produkcji zwierzęcej mają kluczowe znaczenie dla gospodarki Unii, rentowności obszarów wiejskich oraz ochrony środowiska i krajobrazu wiejskiego. Unijny sektor produkcji zwierzęcej jest szczególnie narażony na różne wstrząsy i globalną konkurencję oraz musi spełniać wysokie normy produkcji, które nie zawsze są doceniane przez rynek. W tym kontekście konieczne jest, zarówno w interesie unijnych producentów, jak i konsumentów, potwierdzenie naturalnego składu mięsa i produktów mięsnych. Określenia dotyczące mięsa często mają znaczenie kulturowe i historyczne. Należy zatem chronić określenia dotyczące mięsa, aby zwiększyć przejrzystość na rynku wewnętrznym w odniesieniu do składu żywności i wartości odżywczej oraz zapewnić konsumentom możliwość dokonywania świadomych wyborów. Taka przejrzystość jest szczególnie istotna w przypadku konsumentów, którzy poszukują szczególnej wartości odżywczej tradycyjnie kojarzonej z produktami mięsnymi. W związku z tym na potrzeby rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i w zakresie jego stosowania określenie „mięso” powinno oznaczać jadalne części zwierząt.

- (30) Ponadto w odniesieniu do produktów rolnych wymienionych w załączniku I do TFUE, a także produktów spożywczych niewymienionych w tym załączniku, niektóre określenia powinny być zastrzeżone dla produktów uzyskanych z mięsa – bez uszczerbku dla procesów technologicznych stosowanych w produkcji, które nie mają na celu zastąpienia w całości lub w części mięsa ani żadnego składnika mięsa – lub dla produktów o nazwach, w których określenia te są stosowane w połączeniu ze słowem lub słowami oznaczającymi gatunek zwierząt, z którego pochodzi produkt rolny, bez uszczerbku dla stosowania tych określeń w odniesieniu do produktów rybołówstwa i akwakultury zdefiniowanych w aktach ustawodawczych Unii dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Aby uwzględnić fakt, że istnieją pewne produkty niepochodzące z mięsa, których dokładny charakter jest oczywisty ze względu na ugruntowane długotrwałe stosowanie i nie powoduje ewentualnego wprowadzenia konsumentów w błąd, w art. 78 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 należy dodać uprawnienie Komisji do sporządzenia wykazu nazw, które mogłyby być stosowane samodzielnie lub w połączeniu z innymi słowami, uwzględniającego sposób stosowania tych określeń w różnych językach.
- (31) Aby umożliwić plantatorom buraków cukrowych korzystanie z bardziej klarownych umów i zapewnić zharmonizowane ramy umowne przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki sektora buraków cukrowych, warunki zakupu w umowach na dostawy buraków cukrowych należy dostosować do warunków stosowania umów pisemnych w innych sektorach rolnych.

- (32) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) nr 1308/2013.
- (33) Aby wzmocnić pozycję rolników w łańcuchu dostaw żywności, należy zmienić niektóre przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115⁹ w odniesieniu do rodzajów interwencji istniejących w niektórych sektorach. Zmiany te mają zachęcić rolników do podejmowania decyzji o pozostaniu członkami lub o przystąpieniu do organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów uznanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 w związku z pozytywną rolą, jaką te organizacje i zrzeszenia organizacji producentów odgrywają w zwiększaniu siły przetargowej producentów. Ponadto, aby zapewnić bardziej wydajne i ukierunkowane wsparcie dla organizacji producentów za pośrednictwem planów opracowanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR), należy przewidzieć możliwość zwiększenia unijnej pomocy finansowej dla programów operacyjnych w niektórych sektorach.

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- (34) W niektórych państwach członkowskich wartość produkcji owoców i warzyw wprowadzanych do obrotu przez organizacje producentów w porównaniu z całkowitą wartością produkcji owoców i warzyw pozostaje znacznie niższa od średniej unijnej. Wśród dostępnych zachęt finansowych państwa członkowskie mogą już udzielać krajowej pomocy finansowej na podstawie art. 53 rozporządzenia (UE) 2021/2115 organizacjom producentów znajdującym się w niektórych regionach, w których stopień zorganizowania producentów jest znacznie niższy od średniej unijnej. W celu zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolników w łańcuchu wartości i tworzenia nowych organizacji producentów należy przyznać zachętę finansową polegającą na zwiększeniu o 10 % unijnej pomocy finansowej organizacjom producentów w państwach członkowskich, w których stopień zorganizowania producentów jest niższy niż 10 % przez trzy kolejne lata poprzedzające realizację odpowiedniego programu operacyjnego.
- (35) W celu ułatwienia wymiany pokoleniowej w sektorze rolnym i zachęcania nowych producentów do przystępowania do organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw oraz w innych sektorach, o których mowa w art. 42 lit. f) rozporządzenia (UE) 2021/2115, należy przyznawać zachęty dla młodych rolników i nowych rolników, którzy przystępują do organizacji producentów uznanej na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. Należy w szczególności umożliwić ewentualne zwiększenie o 20 punktów procentowych unijnej pomocy finansowej na wydatki związane z inwestycjami dokonywanymi w gospodarstwach młodych rolników lub nowych rolników, którzy po raz pierwszy przystępują do uznanej organizacji producentów.

- (36) Z uwagi na powtarzające się w ostatnich latach niekorzystne zjawiska klimatyczne, klęski żywiołowe, choroby roślin lub inwazje agrofagów okazało się przydatne, że organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów mogły przekierowywać środki, w tym unijną pomoc finansową w ramach funduszu operacyjnego, na interwencje konieczne do zaradzenia skutkom takich zjawisk. Należy zatem przewidzieć możliwość zwiększenia unijnej pomocy finansowej określonej w art. 52 ust. 1, art. 62, art. 65 ust. 1 i art. 68 rozporządzenia (UE) 2021/2115 z 50 % do 70 % faktycznie poniesionych wydatków, z zastrzeżeniem spełnienia określonych warunków.
- (37) Aby wspierać wprowadzanie rodzajów interwencji w innych sektorach, o których mowa w art. 42 lit. f) rozporządzenia (UE) 2021/2115, od dnia 1 stycznia 2025 r. państwa członkowskie powinny mieć możliwość bardziej elastycznego dostosowywania przydziału środków finansowych dla tych sektorów. Państwa członkowskie powinny mieć zatem możliwość wykorzystania do 6 % ich przydziału na płatności bezpośrednie po dokonaniu oceny wpływu na poziom wsparcia dochodów.
- (38) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) 2021/2115.
- (39) W celu zapewnienia, aby zasoby Unii z rezerwy rolnej mogły być udostępniane państwom członkowskim na wspieranie działań zbiorowych podmiotów prywatnych w okresach poważnych zakłóceń równowagi na rynku, możliwość wykorzystania rezerwy rolnej należy rozszerzyć na wsparcie działań zbiorowych, jeżeli Komisja zdecyduje, że do tych działań nie mają zastosowania reguły konkurencji.

- (40) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116¹⁰.
- (41) Aby dać podmiotom gospodarczym niezbędny czas na dostosowanie się i umożliwić Komisji ocenę istniejących krajowych systemów i praktyk, rozpoczęcie stosowania przepisów dotyczących zastrzeżenia określeń fakultatywnych „uczciwy” i „sprawiedliwy” oraz określeń mających znaczenie równoznaczne z tymi określeniami oraz określenia „krótkie łańcuchy dostaw” należy odroczyć o dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Podobnie, aby podmioty mogły dostosować swoje stosunki umowne do nowych przepisów dotyczących umów pisemnych oraz aby organizacje producentów w sektorze mleczarskim mogły dostosować swoje statuty, rozpoczęcie stosowania tych przepisów należy odroczyć o dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Ponadto, aby umożliwić podmiotom gospodarczym dostosowanie ich strategii marketingowych, stosowanie definicji i oznaczeń zastrzeżonych dla mięsa i produktów mięsnych należy odroczyć o trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Należy jednak zezwolić na dalsze wprowadzanie do obrotu produktów wyprodukowanych lub przywiezionych zgodnie z przepisami obowiązującymi przed datą rozpoczęcia stosowania nowych przepisów przez maksymalnie sześć lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia lub do daty wyczerpania zapasów, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

Artykuł 1
Zmiany w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 75 ust. 3 lit. j) otrzymuje brzmienie:

„j) miejsca produkcji lub pochodzenia;”;
- 2) w art. 78 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:
 - (i) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) wszystkich sektorów, w których produkowane są jadalne części zwierząt, w szczególności sektorów wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, baraniny i koziny oraz mięsa drobiowego.”;
 - (ii) uchyla się lit. d);
 - b) w ust. 3 dodaje się akapit w brzmieniu:

„W odniesieniu do załącznika VII część Ia pkt 3 Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych uzupełniających niniejsze rozporządzenie poprzez przyznanie odstępstw zezwalających na stosowanie oznaczeń zastrzeżonych dla produktów uzyskanych z mięsa w odniesieniu do innych produktów, których dokładny charakter jest oczywisty ze względu na ugruntowane długotrwałe stosowanie i nie powoduje ryzyka wprowadzenia konsumentów w błąd.”;

- 3) w części II tytuł II rozdział I sekcja 1 dodaje się podsekcję w brzmieniu:

„Podsekcja 3a

Stosowanie określeń fakultatywnych w odniesieniu do produktów we wszystkich sektorach wymienionych w art. 1 ust. 2

Artykuł 88a

Określenia fakultatywne dotyczące warunków handlowych

1. Określenia »uczciwy« lub »sprawiedliwy« lub określenia mające znaczenie równoznaczne z tymi określeniami mogą być stosowane – samodzielnie lub w połączeniu z innymi określeniami – na etykietach, w ramach prezentacji, w materiałach reklamowych lub w dokumentach handlowych dotyczących wprowadzanych do obrotu produktów z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2, pod warunkiem że określenia te są używane do informowania nabywców o istniejących warunkach organizacji produkcji, dystrybucji lub wprowadzania do obrotu, których celem jest zapewnienie co najmniej:
 - a) stabilności, w tym poprzez umowy między producentami a nabywcami, i przejrzystości w relacjach między rolnikami a nabywcami w całym łańcuchu dostaw oraz przejrzystości w informacjach na temat uczestniczących rolników;
 - b) ceny za ich produkty uznawanej przez uczestniczących rolników za sprawiedliwą i opłacalną; oraz

- c) wspólnych inicjatyw służących realizacji co najmniej jednego z celów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju, w szczególności przyczyniających się do rozwoju społeczności wiejskich, zwłaszcza poprzez promowanie demokratycznie zarządzanych organizacji zbiorowych zrzeszających rolników.

Do celów akapitu pierwszego lit. b) cena może uwzględniać odpowiednie dostępne dane dotyczące kosztów produkcji.

- 2. Określenie »krótki łańcuch dostaw« może być stosowane – samodzielnie lub w połączeniu z innymi określeniami – na etykietach, w ramach prezentacji, w materiałach reklamowych lub w dokumentach handlowych dotyczących wprowadzanych do obrotu produktów z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2, pod warunkiem że konsumenci mogą łatwo zidentyfikować gospodarstwa uczestniczących rolników, w których wyprodukowano surowiec, a określenie to jest używane do informowania nabywców o istniejących warunkach organizacji produkcji, dystrybucji lub wprowadzania do obrotu, które zapewniają:

- a) bezpośrednie powiązanie między rolnikiem a konsumentem końcowym produktu, w stosownych przypadkach z jednym pośrednikiem; lub

- b) bliskie powiązanie między rolnikiem a konsumentem końcowym produktu, z ograniczoną liczbą pośredników, oraz bliską odległość geograficzną między rolnikiem, pośrednikami i konsumentem końcowym produktu.
3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych, aby zmienić niniejsze rozporządzenie poprzez dodanie w ust. 1 niniejszego artykułu określeń równoznacznych z określeniami »uczciwy« lub »sprawiedliwy«, jeżeli takie równoznaczne określenia są stosowane na rynku w celu informowania nabywców o warunkach handlowych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz aby uzupełnić niniejsze rozporządzenie poprzez wprowadzenie dodatkowych przepisów lub doprecyzowanie warunków stosowania ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, z uwzględnieniem wszelkich odpowiednich norm międzynarodowych i powiązanych systemów certyfikacji jakości.
4. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać przepisy krajowe określające warunki dodatkowe w stosunku do warunków, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c) oraz w ust. 2 lit. a) i b), dotyczące stosowania określeń, o których mowa w tych ustępach. Przepisy takie nie mogą zakazywać, ograniczać ani utrudniać stosowania określeń, o których mowa w tych ustępach, w odniesieniu do produktów, które są produkowane lub wprowadzane do obrotu zgodnie z prawem w innym państwie członkowskim na warunkach, o których mowa w tych ustępach.

5. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla przepisów rozporządzenia (UE) nr 1169/2011.”;

4) art. 148 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 148

Stosunki umowne w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. Dostawy mleka i przetworów mlecznych dokonywane w Unii przez rolników, w tym przez zrzeszenia rolników, lub organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów na rzecz przetwórców, nabywców, dystrybutorów lub sprzedawców detalicznych objęte są umową pisemną między tymi stronami.

Obowiązek, o którym mowa w akapicie pierwszym, dotyczy wyłącznie:

- a) rolników produkujących w swoich gospodarstwach mleko surowe lub przetwarzających mleko surowe wyprodukowane w swoich gospodarstwach na mleko i przetwory mleczne;
- b) zrzeszeń rolników, organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów przetwarzających lub wprowadzających do obrotu produkty, o których mowa w lit. a).

Taka pisemna umowa spełnia warunki określone w ust. 4 i 8.

Po konsultacjach z odpowiednimi przedstawicielami rolników lub organizacjami międzybranżowymi uznanymi zgodnie z art. 163 ust. 1 państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, że włączenie wskaźników, indeksów lub metod obliczania ceny końcowej, o których mowa w ust. 4 lit. c) ppkt (i) tiret drugie, nie jest obowiązkowe oraz że dostawa nie jest objęta wymogami określonymi w ust. 4 lit. c) ppkt (iii) niniejszego artykułu dotyczącymi klauzuli przeglądowej, jeżeli skutki w zakresie przewidywalności, przejrzystości i transmisji cen można osiągnąć w inny sposób w odniesieniu do danego mleka lub przetworów mlecznych, lub że obowiązek włączenia elementów, o których mowa w ust. 4 lit. c) ppkt (i) tiret drugie niniejszego artykułu i w ust. 4 lit. c) ppkt (iii) niniejszego artykułu, dotyczących klauzuli przeglądowej nie byłby właściwy lub proporcjonalny w odniesieniu do tych produktów z innych uzasadnionych powodów.

Do celów niniejszego artykułu „nabywca” oznacza przedsiębiorstwo, które przewozi surowe mleko od rolnika lub od innego nabywcy do przetwórcy mleka surowego lub do innego nabywcy, a w każdym takim przypadku ma miejsce przeniesienie prawa własności do mleka surowego.

2. Państwa członkowskie mogą również zdecydować, że:
 - a) dostawa mleka i przetworów mlecznych dokonywana przez podmioty nieobjęte ust. 1 lub na ich rzecz ma być objęta umową pisemną;

- b) obowiązkowe jest złożenie pisemnej oferty zawarcia umowy na dostawę mleka i produktów mlecznych.

W odniesieniu do pisemnych ofert zawarcia umów, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, dane państwo członkowskie może zdecydować, że ofertę taką składa albo pierwszy podmiot skupujący mleko i produkty mleczne, albo rolnik, w tym zrzeszenie rolników, albo organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.

Umowa, o której mowa w akapicie pierwszym lit. a) niniejszego ustępu, lub oferta zawarcia umowy, o której mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, spełnia warunki określone w ust. 4 i 8.

- 3. Państwa członkowskie zapewniają, aby umawiające się strony miały możliwość skorzystania z mediacji lub porównywalnych mechanizmów, w tym istniejących mechanizmów. Mechanizmy takie są dobrowolne dla umawiających się stron i bezstronne oraz mają zastosowanie w przypadkach, w których nie istnieje akceptowalna dla obu stron umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, lub w przypadkach, gdy istnieje umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, w celu zmiany takiej umowy. W mechanizmach takich mogą uczestniczyć przedstawiciele organizacji rolników.

Państwa członkowskie informują Komisję o dostępnych na ich terytorium mechanizmach, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu.

4. Umowa lub oferta zawarcia umowy, o których mowa w ust. 1 i 2:
- a) jest sporządzana przed dostawą;
 - b) jest sporządzana w formie pisemnej, w tym w formie elektronicznej; oraz
 - c) zawiera w szczególności następujące elementy:
 - (i) cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie, lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych określonych w umowie czynników obejmujących: obiektywne wskaźniki, indeksy lub metody obliczania ceny końcowej, które są łatwo dostępne i zrozumiałe oraz odzwierciedlają zmiany warunków rynkowych i zmiany odpowiednich składników kosztów produkcji wpływających na wynagrodzenie rolników, dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonego mleka lub przetworów mlecznych; w tym celu państwa członkowskie mogą określić – zgodnie z obiektywnymi kryteriami opartymi na badaniach produkcji i łańcucha dostaw żywności lub z uwzględnieniem obiektywnych danych ze źródeł takich jak organizacje międzybranżowe, Unijne Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego (AFCO), lub innych dostępnych obiektywnych odnośnych danych – wskaźniki w celu stosowania w umowach, które to wskaźniki mogą być publikowane w internecie; strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub na inne wskaźniki;

- (ii) ilość mleka surowego lub jakość i ilość mleka lub przetworów mlecznych, które mają zostać dostarczone, oraz harmonogram takich dostaw;
- (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulą dotyczącą rozwiązania umowy oraz – w przypadku umowy o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż sześć miesięcy – klauzulę przeglądową, z której skorzystać może rolnik, w tym zrzeszenie rolników, lub organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów;
- (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności, w tym zastosowania wszelkich obniżek uzgodnionych między stronami;
- (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostarczenia mleka lub przetworów mlecznych; oraz
- (vi) postanowienia mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy nie są wymagane w następujących przypadkach:
- a) dane mleko lub przetwory mleczne są dostarczane przez członka organizacji producentów lub spółdzielni do organizacji producentów lub spółdzielni, której jest on członkiem, pod warunkiem że statut tej organizacji producentów lub spółdzielni lub zasady i decyzje przewidziane w tym statucie lub z niego wynikające zawierają przejrzyste i przyjęte demokratycznie, znane z wyprzedzeniem, zasady dotyczące metod ustalania ceny mleka lub przetworów mlecznych dostarczanych przez tego członka, z uwzględnieniem wpływu na wynagrodzenie rolników oraz terminów i procedur płatności;
 - b) dostawa odbywa się nieodpłatnie lub w ramach zbytu mleka lub przetworów mlecznych, które nie nadają się już do sprzedaży.
6. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy nie jest wymagana w co najmniej jednym z następujących przypadków:
- a) pierwszy podmiot skupujący mleko lub przetwory mleczne jest mikroprzedsiębiorstwem lub małym przedsiębiorstwem w rozumieniu zalecenia 2003/361/WE;

- b) łączna wartość dostawy lub dostaw uzgodnionych przez strony nie przekracza określonej przez dane państwo członkowskie kwoty maksymalnej, która nie może być wyższa niż 10 000 EUR;
 - c) zawarcie umowy i płatność za mleko lub przetwory mleczne mają miejsce w momencie dostawy;
 - d) dostawa dotyczy mleka lub przetworów mlecznych, które podlegają sezonowym wahaniam podaży lub popytu lub są nietrwałe; lub
 - e) dostawa dotyczy mleka lub przetworów mlecznych, które podlegają tradycyjnym lub zwyczajowym praktykom sprzedaży.
7. W przypadku gdy zgodnie z ust. 5 lit. b) lub ust. 6 nie jest wymagana umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy, rolnik, w tym zrzeszenie rolników, lub organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów mogą wymagać, aby dostawa mleka lub przetworów mlecznych do przetwórcy, dystrybutora, sprzedawcy detalicznego lub nabywcy była przedmiotem umowy pisemnej między stronami lub pisemnej oferty zawarcia umowy. Taka umowa lub oferta zawarcia umowy spełnia warunki określone w ust. 4 i ust. 8 akapit pierwszy.

8. Wszystkie elementy umów o dostawę mleka lub przetworów mlecznych zawartych między rolnikami, w tym zrzeszeniami rolników, lub organizacjami producentów lub zrzeszeniami organizacji producentów a nabywcami, przetwórcami, dystrybutorami lub sprzedawcami detalicznymi, w tym ich elementy i części składowe, o których mowa w ust. 4 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.

Państwa członkowskie mogą ustanowić co najmniej jedno z poniższych:

- a) w odniesieniu do umów pisemnych, o których mowa w ust. 1:
 - (i) obowiązek uzgodnienia przez strony relacji między daną dostarczoną ilością mleka lub przetworów mlecznych a ceną do zapłaty za tę dostawę;
 - (ii) minimalny okres obowiązywania umowy, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;

- b) w odniesieniu do pisemnych ofert zawarcia umów, o których mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b) – obowiązek podawania w pisemnej ofercie zawarcia umowy minimalnego okresu obowiązywania umowy określonego w prawie krajowym, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i który nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Rolnicy, w tym zrzeszenia rolników, lub organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą na piśmie zrezygnować z minimalnego okresu obowiązywania umowy określonego przez państwa członkowskie zgodnie z akapitem drugim.

9. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby podmiot skupujący mleko lub przetwory mleczne rejestrował umowy pisemne, o których mowa w ust. 1, dotyczące dostawy mleka lub przetworów mlecznych dokonywanej przez rolnika, w tym przez zrzeszenie rolników, lub organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz nabywcy, przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego na ich terytorium.
10. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w ust. 1, 2, 6, 8 i 9, powiadamiają Komisję o sposobie korzystania z nich.
11. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 4 i 5 niniejszego artykułu oraz środki dotyczące powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 10 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;

5) art. 149 ust. 2 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) pod warunkiem że w odniesieniu do danej organizacji producentów spełnione są wszystkie z poniższych warunków:

- (i) ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami nie przekracza 7 % całkowitej produkcji unijnej;
- (ii) ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami produkowana w danym państwie członkowskim nie przekracza 36 % całkowitej produkcji krajowej tego państwa członkowskiego; oraz
- (iii) ilość mleka surowego objęta takimi negocjacjami dostarczana w danym państwie członkowskim nie przekracza 36 % całkowitej produkcji krajowej tego państwa członkowskiego;”;

6) w art. 152 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

(i) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) są tworzone przez producentów z określonego sektora wymienionego w art. 1 ust. 2 i są kontrolowane przez rolników będących ich członkami, którzy wytwarzają płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli, zgodnie z art. 153 ust. 2 lit. c); uznanie może być dokonane w odniesieniu do jednego spośród określonych sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2 lub większej ich liczby, pod warunkiem że organizacja producentów spełnia warunki uznania w odniesieniu do wszystkich tych sektorów;

Państwa członkowskie mogą zdecydować, że kontrola ze strony rolników będących członkami, o których mowa w niniejszej literze, może być sprawowana przez zrzeszenia rolników, którzy wytwarzają płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli, pod warunkiem że zrzeszenia te są kontrolowane przez tych rolników;”;

(ii) w lit. b) formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„b) powstały z inicjatywy rolników, którzy wytwarzają płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli i prowadzą co najmniej jeden z następujących rodzajów działalności:”;

(iii) lit. c) ppkt (vi) otrzymuje brzmienie:

„(vi) promowanie i udzielanie pomocy technicznej w zakresie stosowania standardów produkcji, poprawa jakości produktów, rozwój produktów o chronionej nazwie pochodzenia, chronionym oznaczeniu geograficznym lub objętych krajowym znakiem jakości oraz podejmowanie inicjatyw na rzecz krótkich łańcuchów dostaw lub stosowania określeń fakultatywnych, o których mowa w art. 88a;”;

b) ust. 1a akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„1a. Na zasadzie odstępstwa od art. 101 ust. 1 TFUE organizacja producentów uznana na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu lub organizacja producentów, w tym spółdzielnia lub inna równoważna forma prawna uznana zgodnie z prawem krajowym, która wystąpiła o uznanie i nie została jeszcze uznana za organizację producentów przez państwo członkowskie, o ile spełnia wymogi określone w ust. 1 niniejszego artykułu i w art. 154 niniejszego rozporządzenia, może planować produkcję produktów rolnych, optymalizować koszty ich produkcji, wprowadzać je do obrotu i negocjować umowy na ich dostawy w imieniu swoich członków w odniesieniu do całości lub części ich łącznej produkcji. Taka organizacja producentów może skorzystać z tego odstępstwa w okresie przewidzianym w art. 154 ust. 4 lit. a) niniejszego rozporządzenia lub, jeżeli do końca tego okresu państwo członkowskie nie podjęło decyzji dotyczącej uznania, w okresie pięciu lat od daty złożenia wniosku, chyba że dane państwo członkowskie podjęło decyzję o odmowie uznania.”;

- c) w ust. 1b po akapicie pierwszym dodaje się akapit w brzmieniu:

„Jeżeli zrzeszenie organizacji producentów uznane na podstawie art. 156 ust. 1 nie spełnia warunków określonych w ust. 1a akapit drugi lit. a) i b) niniejszego artykułu, ale warunki te spełniają jego członkowie, może ono również prowadzić działalność, o której mowa w ust. 1a akapit pierwszy niniejszego artykułu, pod warunkiem że:

- a) jego członkowie zostali uznani zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu;
- b) jego członkowie nie są członkami innego uznanego zrzeszenia organizacji producentów w odniesieniu do produktów objętych działalnością, o której mowa w ust. 1a akapit pierwszy niniejszego artykułu; oraz
- c) ilość produktu objętego działalnością, o której mowa w ust. 1a akapit pierwszy niniejszego artykułu, nie przekracza 36 % całkowitej produkcji tego produktu w danym państwie członkowskim.”;

7) w art. 153 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 lit. b) otrzymuje brzmienie:

„b) przynależności, z tytułu wytwarzania określonego produktu w danym gospodarstwie, do tylko jednej organizacji producentów; przy czym »określony produkt« odnosi się do produktów, które są wystarczająco odmienne, zwłaszcza pod względem ich właściwości lub zamierzonego ostatecznego wykorzystania;

państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić odstępstwo od tego wymogu w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy członkowie będący producentami posiadają dwie różne jednostki produkcyjne znajdujące się na różnych obszarach geograficznych.”;

b) ust. 2 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) przepisy umożliwiające rolnikom będącym członkami, którzy wytwarzają płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli, demokratyczną kontrolę ich organizacji i jej decyzji, a także sprawozdań finansowych i budżetów;”;

c) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. W statucie organizacji producentów można przewidzieć możliwość bezpośredniego kontaktu członków z podmiotami skupującymi, pod warunkiem że taki bezpośredni kontakt nie zagraża realizacji celów organizacji producentów, w tym koncentracji podaży i wprowadzaniu produktów do obrotu przez daną organizację producentów. Uznaje się, że koncentracja podaży i wprowadzanie produktów do obrotu są zapewnione, jeżeli zasadnicze elementy sprzedaży, takie jak cena, jakość i wielkość, są negocjowane i ustalane przez daną organizację producentów. Statut organizacji producentów, który zezwala na bezpośredni kontakt między członkami a podmiotami skupującymi, może uwzględniać wewnętrzne mechanizmy kontroli i zapobiegania, aby uniknąć sytuacji, w której taki kontakt jest szkodliwy dla realizacji celów organizacji producentów, w tym koncentracji podaży.”;

d) uchyla się ust. 3.

8) w art. 157 ust. 1 lit. c) dodaje się podpunkt w brzmieniu:

„(xvii) propagowanie stosowania określeń fakultatywnych, o których mowa w art. 88a.”;

9) art. 168 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 168

Stosunki umowne

1. Dostawy produktów rolnych z sektora wymienionego w art. 1 ust. 2, innych niż mleko i przetwory mleczne oraz cukier, dokonywane w Unii przez rolników, w tym przez zrzeszenia rolników, lub przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów na rzecz przetwórców, dystrybutorów lub sprzedawców detalicznych, objęte są pisemną umową między odpowiednimi stronami.

Obowiązek, o którym mowa w akapicie pierwszym, dotyczy wyłącznie:

- a) rolników wytwarzających płody ziemi lub produkty rolne pochodzące z hodowli lub przetwarzających takie płody lub produkty wytworzone w swoich gospodarstwach;
- b) zrzeszeń rolników, organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów przetwarzających lub wprowadzających do obrotu produkty, o których mowa w lit. a).

Taka umowa pisemna spełnia warunki określone w ust. 4 i 8.

2. Państwa członkowskie mogą również zdecydować, że:
- a) dostawa produktów rolnych dokonywana przez podmioty nieobjęte ust. 1 lub na ich rzecz ma być objęta umową pisemną;
 - b) obowiązkowe jest złożenie pisemnej oferty zawarcia umowy na dostawę produktów rolnych.

W odniesieniu do pisemnych ofert zawarcia umów, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, dane państwo członkowskie może zdecydować, że ofertę taką składa albo pierwszy podmiot skupujący produkty rolne, albo rolnik, w tym zrzeszenie rolników, albo organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.

Umowy, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a) niniejszego ustępu, lub oferty zawarcia umów, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, spełniają warunki określone w ust. 4 i ust. 8.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby umawiające się strony miały możliwość skorzystania z mediacji lub porównywalnych mechanizmów, w tym istniejących mechanizmów. Mechanizmy takie są dobrowolne dla umawiających się stron i bezstronne oraz mają zastosowanie w przypadkach, w których nie istnieje akceptowalna dla obu stron umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, lub w przypadkach, gdy istnieje umowa, o której mowa w ust. 1 i 2, w celu zmiany takiej umowy. W mechanizmach takich mogą uczestniczyć przedstawiciele organizacji rolników.

Państwa członkowskie informują Komisję o dostępnych na ich terytorium mechanizmach, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu.

4. Umowa lub oferta zawarcia umowy, o których mowa w ust. 1 i 2:
- a) jest sporządzana przed dostawą;
 - b) jest sporządzana w formie pisemnej, w tym w formie elektronicznej; oraz

c) zawiera w szczególności następujące elementy:

(i) cenę do zapłaty za dostawę, która:

- jest niezmienna i określona w umowie, lub
- jest obliczana poprzez połączenie różnych określonych w umowie czynników obejmujących: obiektywne wskaźniki, indeksy lub metody obliczania ceny końcowej, które są łatwo dostępne i zrozumiałe oraz odzwierciedlają zmiany warunków rynkowych i zmiany odpowiednich składników kosztów produkcji wpływających na wynagrodzenie rolników, dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych; w tym celu państwa członkowskie mogą określić – zgodnie z obiektywnymi kryteriami opartymi na badaniach produkcji i łańcucha dostaw żywności, lub z uwzględnieniem obiektywnych danych ze źródeł takich jak organizacje międzybranżowe, Unijne Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego (AFCO), lub innych dostępnych obiektywnych odnośnych danych – wskaźniki w celu stosowania w umowach, które to wskaźniki mogą być publikowane w internecie; strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub na inne wskaźniki, które uznają za istotne;

- (ii) ilość i jakość produktów rolnych, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, oraz harmonogram takich dostaw;
- (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulą dotyczącą rozwiązania umowy oraz – w przypadku umów o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż dwanaście miesięcy – klauzulę przeglądową, z której skorzystać może rolnik, w tym zrzeszenie rolników, lub organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów;
- (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności, w tym zastosowania wszelkich obniżek uzgodnionych między stronami;
- (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych; oraz
- (vi) postanowienia mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy nie są wymagane w następujących przypadkach:
- a) dane produkty rolne są dostarczane przez członka organizacji producentów lub spółdzielni do organizacji producentów lub spółdzielni, której jest on członkiem, pod warunkiem że statut tej organizacji producentów lub spółdzielni lub zasady i decyzje przewidziane w tym statucie lub z niego wynikające zawierają przejrzyste i przyjęte demokratycznie, znane z wyprzedzeniem, zasady dotyczące metod ustalania ceny dostarczanych przez tego członka produktów, z uwzględnieniem wpływu na wynagrodzenie rolników oraz terminów i procedur płatności;
 - b) dostawa odbywa się nieodpłatnie lub w ramach zbytu produktów, które nie nadają się już do sprzedaży.
6. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy nie jest wymagana w co najmniej jednym z następujących przypadków:
- a) pierwszy podmiot skupujący produkty rolne jest mikroprzedsiębiorstwem lub małym przedsiębiorstwem w rozumieniu zalecenia 2003/361/WE;
 - b) łączna wartość dostawy lub dostaw uzgodnionych przez strony nie przekracza określonej przez dane państwo członkowskie kwoty maksymalnej, która nie może być wyższa niż 10 000 EUR;

- c) dostawa produktów rolnych i płatność za nie odbywają się jednocześnie lub, z uzasadnionych powodów, w odstępie najwyżej 3 dni roboczych;
- d) dostawa dotyczy produktów rolnych, które podlegają sezonowym wahaniom podaży lub popytu lub są nietrwałe;
- e) dostawa dotyczy produktów rolnych, które podlegają tradycyjnym lub zwyczajowym praktykom sprzedaży;
- f) dostawa dotyczy produktów rolnych, w odniesieniu do których państwo członkowskie uznaje – po konsultacji z odpowiednimi przedstawicielami rolników lub organizacjami międzybranżowymi uznanymi dla odpowiednich sektorów zgodnie z art. 158 ust. 1 – że skutki w zakresie przewidywalności, przejrzystości i transmisji cen, realizowane przez ust. 1 i 4 niniejszego artykułu, zostały osiągnięte w odniesieniu do tych produktów lub że obowiązek stosowania umów pisemnych lub pisemnych ofert zawarcia umów nie byłby właściwy lub proporcjonalny w odniesieniu do tych produktów z innych uzasadnionych powodów.

7. W przypadku gdy zgodnie z ust. 5 lit. b) lub ust. 6 nie jest wymagana umowa pisemna lub pisemna oferta zawarcia umowy, rolnik, w tym zrzeszenie rolników, lub organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów mogą wymagać, aby każda dostawa produktów rolnych do przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego była przedmiotem umowy pisemnej między stronami lub pisemnej oferty zawarcia umowy. Taka umowa lub oferta zawarcia umowy spełnia warunki określone w ust. 4 i ust. 8 akapit pierwszy.
8. Wszystkie elementy umów o dostawę produktów rolnych, zawartych między rolnikami, w tym zrzeszeniami rolników, lub organizacjami producentów lub zrzeszeniami organizacji producentów a przetwórcami, dystrybutorami lub sprzedawcami detalicznymi, w tym te elementy i ich części składowe, o których mowa w ust. 4 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.

Państwa członkowskie mogą ustanowić co najmniej jedno z poniższych:

- a) w odniesieniu do umów pisemnych, o których mowa w ust. 1:
 - (i) obowiązek uzgodnienia przez strony relacji między daną dostarczoną ilością produktów rolnych a ceną do zapłaty za tę dostawę;
 - (ii) minimalny okres obowiązywania umowy, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;

- b) w odniesieniu do pisemnych ofert zawarcia umów, o których mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. b) – obowiązek podawania w pisemnej ofercie zawarcia umowy minimalnego okresu obowiązywania umowy, określonego w tym celu w prawie krajowym, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i który nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Rolnicy, w tym zrzeszenia rolników, lub organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą na piśmie zrezygnować z minimalnego okresu obowiązywania umowy określonego przez państwa członkowskie zgodnie z akapitem drugim.

9. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby podmiot skupujący produkty rolne rejestrował umowy pisemne, o których mowa w ust. 1, dotyczące dostawy produktów rolnych dokonywanej przez rolnika, w tym zrzeszenie rolników, lub organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego na ich terytorium.
10. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w ust. 2, 6, 8 i 9, powiadamiają Komisję o sposobie korzystania z nich.
11. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 4 i 5 niniejszego artykułu oraz środki dotyczące powiadomień, jakich mają dokonywać państwa członkowskie zgodnie z ust. 10 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;

- 10) w art. 210a wprowadza się następujące zmiany:
- a) w ust. 3 wprowadza się następujące zmiany:
- (i) lit. a) otrzymuje brzmienie:
- „a) cele środowiskowe, w tym łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, zrównoważone wykorzystanie i ochrona krajobrazów, wody i gleby, w tym poprzez systemy nawadniania, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym ograniczenie marnotrawienia żywności oraz recykling składników odżywczych z nawozu naturalnego w celu produkcji nawozów organicznych lub produkcji energii oraz zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola, a także ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej i ekosystemów;”;
- (ii) dodaje się litery w brzmieniu:
- „d) wspieranie rentowności małych gospodarstw zależnych głównie od pracy rodzinnej, o standardowej produkcji w rozumieniu art. 2 pkt 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009*, która nie przekracza 100 000 EUR;

- e) przyciąganie i wspieranie młodych producentów produktów rolnych; lub
- f) poprawa warunków pracy i bezpieczeństwa w działalności rolnej lub przetwórczej.

* Rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć danych dotyczących poziomu zrównoważenia gospodarstw rolnych (Dz.U. L 328 z 15.12.2009, s. 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj>).”;

- b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Od dnia 8 grudnia 2023 r. producenci, o których mowa w ust. 1, mogą zwrócić się do Komisji o opinię na temat zgodności z niniejszym artykułem porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, pod kątem wdrażania norm zrównoważonego rozwoju mających na celu przyczynienie się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w ust. 3 lit. a), b) i c).

Od dnia ... [2 lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zmieniającego] producenci, o których mowa w ust. 1, mogą zwrócić się do Komisji o opinię na temat zgodności z niniejszym artykułem porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, pod kątem wdrażania norm zrównoważonego rozwoju mających na celu przyczynienie się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w ust. 3 lit. d), e) i f).

Komisja przesyła wnioskodawcy swoją opinię w terminie czterech miesięcy od otrzymania kompletnego wniosku.

Jeżeli w dowolnym momencie po wydaniu opinii Komisja uzna, że warunki, o których mowa w ust. 1, 3 i 7 niniejszego artykułu, nie są już spełniane, stwierdza, że w przyszłości do danego porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki będzie mieć zastosowanie art. 101 ust. 1 TFUE, i odpowiednio informuje o tym producentów.

Komisja może zmienić treść opinii z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego, w szczególności jeśli wnioskodawca przekazał nieprawdziwe informacje lub wykorzystał opinię w sposób niewłaściwy.”;

11) art. 222 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W okresach występowania poważnych zakłóceń równowagi na rynkach Komisja może przyjmować akty wykonawcze stanowiące, że art. 101 ust. 1 TFUE nie ma zastosowania do porozumień i decyzji rolników, zrzeszeń rolników, lub związków takich zrzeszeń, lub uznanych organizacji producentów, zrzeszeń uznanych organizacji producentów i uznanych organizacji międzybranżowych, działających w którymkolwiek z sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że takie porozumienia i decyzje nie zakłócają właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, mają na celu wyłącznie ustabilizowanie danego sektora oraz można je zaliczyć do co najmniej jednej z następujących kategorii:

- a) wycofanie z rynku lub bezpłatna dystrybucja produktów;
- b) przekształcanie i przetwarzanie;
- c) przechowywanie przez podmioty prywatne;
- d) wspólne środki promocji;
- e) porozumienia dotyczące wymogów jakościowych;

- f) wspólne zakupy środków produkcji niezbędnych do zwalczania rozprzestrzeniania się w Unii agrofagów oraz chorób zwierząt i roślin lub zakupy środków produkcji niezbędnych do przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych w Unii;
- g) tymczasowe planowanie produkcji z uwzględnieniem szczególnego charakteru cyklu produkcyjnego.

W przypadku gdy Komisja przyjmuje akty wykonawcze zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu, może podjąć decyzję o udostępnieniu zainteresowanym państwom członkowskim wsparcia Unii z rezerwy rolnej, o której mowa w art. 16 rozporządzenia (UE) 2021/2116. Takie wsparcie finansowe zapewnia środki niezbędne do niezwłocznego wykonania tych porozumień i decyzji przez zainteresowane podmioty gospodarcze.

Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające zakres odstępstwa przewidzianego w akapicie pierwszym niniejszego ustępu oraz – z zastrzeżeniem ust. 3 – okres, w którym odstępstwo ma zastosowanie, a także, w stosownych przypadkach, kwotę rezerwy rolnej przydzielaną danemu państwu członkowskiemu na podstawie akapitu drugiego niniejszego ustępu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;

12) art. 222a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Komisja może zdecydować, dla których sektorów rolnych wymienionych w art. 1 ust. 2 mają zostać utworzone unijne centra monitorowania rynków. Komisja może wprowadzić szczególne rozróżnienie w ramach tych centrów monitorowania między produkcją ekologiczną a nieekologiczną.”;

13) w załączniku VII dodaje się część w brzmieniu:

„CZĘŚĆ Ia

Oznaczenia mięsa i produktów mięsnych

1. Do celów niniejszej części »mięso« oznacza jadalne części zwierzęcia objęte zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia.
2. Do celów niniejszej części »produkty mięsne« oznaczają produkty uzyskiwane z mięsa, przy czym dopuszcza się dodawanie substancji koniecznych do ich wytworzenia, o ile nie stosuje się ich do zastąpienia – w całości lub w części – żadnego składnika mięsa. Pozostaje to bez uszczerbku dla stosowania określenia »mięso« w odniesieniu do produktów objętych przepisami prawa Unii dotyczącymi wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

3. W odniesieniu do produktów wymienionych w załączniku I do TFUE oraz produktów spożywczych niewymienionych w tym załączniku, z wyjątkiem produktów objętych przepisami prawa Unii dotyczącymi wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, a także z wyjątkiem innych produktów wymienionych w akcie delegowanym przyjętym na podstawie art. 78 ust. 3 akapit drugi niniejszego rozporządzenia, określenie »mięso« i następujące określenia są zarezerwowane dla produktów mięsnych i produktów o nazwie, w której następujące określenia są stosowane w połączeniu ze słowem lub słowami oznaczającymi gatunek zwierzęcia, z którego pochodzi produkt rolny, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu:
- a) wołowina;
 - b) cielęcina;
 - c) wieprzowina;
 - d) mięso drobiowe;
 - e) mięso z kurczaka;
 - f) mięso z indyka;
 - g) mięso z kaczki;
 - h) mięso z gęsi;
 - i) jagnięcina;

- j) baranina;
- k) mięso owcze;
- l) kozina;
- m) podudzie;
- n) polędwica;
- o) rostbef;
- p) łata;
- q) schab;
- r) żeberka;
- s) łopatka;
- t) goleni;
- u) mięso siekane;
- v) skrzydło;
- w) pierś;

- x) udo;
 - y) mostek;
 - z) antrykot;
 - aa) stek T-bone;
 - ab) krzyżowa;
 - ac) bekon;
 - ad) stek;
 - ae) wątroba.
4. W szczególności określenia »mięso« ani określeń wymienionych w pkt 3 niniejszej części nie stosuje się w odniesieniu do żywności składającej się, wyekstrahowanej lub produkowanej z kultury komórkowej lub kultury tkankowej pochodzącej od zwierząt, roślin, drobnoustrojów, grzybów lub wodorostów, w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2283*.

5. Określenie »mięso« i określenia wymienione w pkt 3 mogą być stosowane w połączeniu ze sobą do oznaczania produktów mięsnych. Mogą być stosowane również w połączeniu ze słowem lub słowami oznaczającymi produkty złożone, których żadna część nie zastępuje ani nie ma w zamierzeniu zastępować żadnego składnika mięsa i w których mięso lub produkt mięsny są częścią zasadniczą – zarówno w kategoriach ilości, jak i charakterystyki produktu.

* Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2283 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie nowej żywności, zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 1852/2001 (Dz.U. L 327 z 11.12.2015, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2283/oj>).”;

- 14) w załączniku X wprowadza się następujące zmiany:

- a) pkt I ppkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) Umowy dostawy są sporządzane na piśmie dla określonej ilości buraków przed ich dostawą.

2) Umowy dostawy mogą być wieloletnie. W przypadku umów o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż dwanaście miesięcy umowa zawiera klauzulę przeglądową, z której skorzystać może rolnik, w tym zrzeszenie rolników, lub organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.”;

b) w pkt II ppkt 2 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Cena jest obliczana poprzez połączenie różnych określonych w umowie czynników obejmujących: obiektywne wskaźniki, indeksy lub metody obliczania ceny końcowej, które są łatwo dostępne i zrozumiałe i odzwierciedlają zmiany warunków rynkowych i zmiany odpowiednich składników kosztów produkcji wpływających na wynagrodzenie rolników; dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonych buraków cukrowych. W tym celu państwa członkowskie mogą określić wskaźniki zgodnie z obiektywnymi kryteriami opartymi na badaniach produkcji i łańcucha dostaw żywności lub z uwzględnieniem obiektywnych danych ze źródeł takich jak organizacje międzybranżowe, Unijne Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego, lub innych dostępnych odpowiednich obiektywnych danych. Wskaźniki te mogą być publikowane w internecie w celu stosowania w umowach. Strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub na inne wskaźniki.”;

- c) w pkt III dodaje się akapit w brzmieniu:

„Umowy dostawy zawierają postanowienia mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.”;

- d) dodaje się punkt w brzmieniu:

„PUNKT IXa

Państwa członkowskie mogą wymagać od przedsiębiorstwa cukrowniczego zarejestrowania umów pisemnych dostawy przed dostawą buraków cukrowych.”.

Artykuł 2
Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/2115

W rozporządzeniu (UE) 2021/2115 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 52 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w ust. 3 wprowadza się następujące zmiany:
 - (i) lit. e) otrzymuje brzmienie:

„e) organizacje producentów wprowadzają do obrotu mniej niż 20 % produkcji owoców i warzyw w danym państwie członkowskim; odsetek ten oblicza się dla każdego roku trwania programu operacyjnego jako udział wartości produkcji owoców i warzyw uzyskanej w danym państwie członkowskim i sprzedanej w okresie odpowiadającym okresowi odniesienia określonemu w aktach delegowanych przyjętych na podstawie art. 45 lit. c) (zwanej dalej „wartością produkcji sprzedanej”) przez organizacje producentów uznane na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 w całkowitej wartości produkcji owoców i warzyw uzyskanej w tym państwie członkowskim w tym samym okresie;”;

(ii) dodaje się literę w brzmieniu:

- „i) organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów realizuje program operacyjny w państwie członkowskim, w którym stopień zorganizowania producentów w sektorze owoców i warzyw był mniejszy niż 10 % przez trzy kolejne lata poprzedzające realizację programu operacyjnego; stopień zorganizowania oblicza się jako udział wartości produkcji owoców i warzyw uzyskanej w danym państwie członkowskim i sprzedanej – w ciągu trzech kolejnych lat poprzedzających realizację programu operacyjnego – przez organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów uznane na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 w całkowitej wartości produkcji owoców i warzyw uzyskanej w tym państwie członkowskim w tym samym okresie.”;

b) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„5a. Limit 50 % przewidziany w ust. 1 niniejszego artykułu zwiększa się do 70 % dla wydatków powiązanych z celami, o których mowa w art. 46 lit. a), b) lub c), jeżeli spełnione są następujące warunki:

- a) wydatki są związane z inwestycjami w rzeczowe aktywa materialne i niematerialne, o których mowa w art. 47 ust. 1 lit. a), dokonywanymi przez młodych rolników lub nowych rolników, którzy przystępują po raz pierwszy do organizacji producentów uznanej na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013;
- b) inwestycje, o których mowa w lit. a), są realizowane na terenie gospodarstw takich młodych rolników lub nowych rolników w ramach ich pierwszego programu operacyjnego lub w ciągu trzech lat od dnia, w którym ci młodzi rolnicy lub nowi rolnicy dołączyli do organizacji producentów.”;

c) dodaje się ustęp w brzmieniu:

„7. Limit 50 % przewidziany w ust. 1 zwiększa się do 70 % rzeczywistych wydatków poniesionych w danym roku na programy operacyjne realizowane przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów dotknięte w tym roku niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, klęskami żywiołowymi, chorobami roślin lub inwazjami agrofagów, stwierdzonymi przez państwa członkowskie, pod warunkiem że zwiększenie to jest przyznawane wyłącznie w przypadku, gdy wartość strat przekracza próg co najmniej 30 % średniej rocznej produkcji organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów z poprzednich trzech lat, bądź średniej z trzech lat obliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.”;

2) w art. 62 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„4. Limit 50 % przewidziany w ust. 2 zwiększa się do 70 % rzeczywistych wydatków poniesionych w danym roku na programy operacyjne realizowane przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów i dotknięte w tym roku niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, klęskami żywiołowymi, chorobami roślin lub inwazjami agrofagów, stwierdzonymi przez państwa członkowskie, pod warunkiem że zwiększenie to jest przyznawane wyłącznie w przypadku, gdy wartość strat przekracza próg co najmniej 30 % średniej rocznej produkcji organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów z poprzednich trzech lat, bądź średniej z trzech lat obliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.”;

3) w art. 65 ust. 1 dodaje się literę w brzmieniu:

„e) 70 % rzeczywiście poniesionych w danym roku wydatków na programy operacyjne realizowane przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów dotknięte w tym roku niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, klęskami żywiołowymi, chorobami roślin lub inwazjami agrofagów, stwierdzonymi przez państwa członkowskie, pod warunkiem że zwiększenie to jest przyznawane wyłącznie w przypadku, gdy wartość strat przekracza próg co najmniej 30 % średniej rocznej produkcji organizacji producentów lub zrzeszenia organizacji producentów z poprzednich trzech lat, bądź średniej z trzech lat obliczonej na podstawie pięciu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej.”;

4) w art. 68 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„2a. Art. 52 ust. 3 lit. a)–d), f), g) oraz h) i art. 52 ust. 5a i 7 stosuje się odpowiednio.”;

5) art. 88 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Od dnia 1 stycznia 2025 r. państwa członkowskie mogą zmieniać swoje decyzje, o których mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, w ramach wniosków o zmianę ich planów strategicznych WPR, złożonych zgodnie z art. 119, i mogą zdecydować o wykorzystaniu do 6 % swoich przydziałów środków na płatności bezpośrednie określonych w załączniku V, po odliczeniu w stosownych przypadkach przydzielonych środków w odniesieniu do bawełny, określonych w załączniku VIII, na rodzaje interwencji w pozostałych sektorach, o których mowa w tytule III rozdział III sekcja 7.

Kwotę odpowiadającą wartości procentowej przydziałów środków państw członkowskich na płatności bezpośrednie, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, wykorzystaną na rodzaje interwencji w innych sektorach za określony rok budżetowy uznaje się za przydziały środków państw członkowskich za rok budżetowy na rodzaje interwencji w innych sektorach.”.

Artykuł 3
Zmiana w rozporządzeniu (UE) 2021/2116

Art. 16 ust. 1 akapit drugi lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/2116 otrzymuje brzmienie:

„b) środki wyjątkowe zgodnie z art. 219, 220, 221 i 222 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.”.

Artykuł 4
Środki przejściowe

Produkty, które nie są zgodne z oznaczeniami wymienionymi w części Ia załącznika VII do rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i które zostały wyprodukowane w Unii lub przywiezione do Unii przed datą rozpoczęcia stosowania zawartych w tym rozporządzeniu przepisów dotyczących oznaczeń, mogą być nadal wprowadzane do obrotu do wyczerpania zapasów lub do dnia ... [6 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zmieniającego], w zależności od tego, co nastąpi wcześniej.

Artykuł 5

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art. 1 pkt 3, 4, pkt 7 lit. d), pkt 9 i 14 stosuje się od dnia ... [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zmieniającego].

Art. 1 pkt 13 stosuje się od dnia ... [trzy lata od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zmieniającego].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca